

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON: 7-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei

Félévre 600 "

Negyedévre 320 "

Egy hónapra 110 "

IX. évfolyam * 229. szám

1928 Október 26 péntek

* 5689 Chesvan 12 *

Cenzurat: Sactu

UJ KELET

Robert
Budapest

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

„Jobboldali bolsevizmus“

Mai számunkban részletesen közöljük Fabian Béla magyar ellenzéki képviselőnek a csongrádi bombamerénnyel kapcsolatos leleplezését, melynek aktualitását az újabb budapesti és magyarországi diákuntetések adták meg. Ez a leleplezés minden tartózkodást indokoltan továbbra is kényszerít minden gondolkodó és érző embert megdöbbenésre és nagyon súlyos természetű konzekvenciák levonására. Fabian Béla leleplezése minden körülmények között korszerű dokumentuma volna a magyar kormányzat jelenlegi mentalitásának, de miután a leleplezés egybeesik a diákok által elkövetett atrocitásokkal is, — ezek a dokumentumok perdöntő erejűek.

Ezek a dokumentumok azt bizonyítják, hogy a hivatalos magyar kormányzat létezőben tag tere nyílik olyan természetű gyilkosságok elkövetésének, amelyek a zsidók ellen irányulnak. Ez a tény pedig teljes lélektani és szociális aláfestést ad a diákuntetéseknek is s a diákuntetésekkel kapcsolatban azoknak a rendőrhírei ítéleteknek, amelyek minden kultúrembert megdöbbenéssel töltöttek el. Amikor a fajvédő diákság vezetői tudják — mert tudniok lehet és kell — hogy a zsidó lakosság ellen bármilyen eszközökkel lépnek is fel, ez megtorlásra nem vezethet: csak természetes, hogy ki-kezesnek és farkosbottal taszának tanúbizonyságot kulturális elhivatottságukról.

Minden jel arra vall, hogy a jelenlegi magyar kormány jobb kezével balkezé- nek cselekedeteit igyekszik eltussolni, vagyis magyarul: míg a külföld felé a rend és konszolidáció álarcát mutatja, addig befelé szívesen támogatja az anarchia és az intellektuális csőcselék terjedését. Ez pedig semmire sem az a hazafias politika, amelyre a jelenlegi magyar rezsim annyira szeret hivatkozni nem hazafias már azért sem mert kimondottan partikuláris érdekek szolgálatában áll és hajlandó ezekért a partikuláris érdekekért a nagy nemzeti érdekeket is feláldozni.

Ezen Fabian Béla leleplezéséből tudjuk meg, hogy az érettebb gondolkozású középosztály egyes tagjai mennyire el-tillelik azt a „jobboldali bolsevizmust“, amely Csongrádon bombamerénnyel robbant ki, ennek ellenére azonban a hivatalos kormányzat az éretlenségnek és a lelkiismeretlenségnek áll feltételek nélkül szolgálatában. Kétségtelen, hogy ennek a kormányzati elvnek első és leg-súlyosabb szenvedéseit a magyarországi zsidóság viseli vállain, de másodsorban a magyar tömegek is megcsúnyulnak, mert minden eltussolás és minden újabb atrocitás a magyar értékek és a magyar pénz árfolyamának lemorzsolódására vezet, ami természetesen drágítja az amugyis elviselhetetlenül drága életet, amely ma a koldus Magyarország dol-kozó tömegeinek egyetlen osztályrésze.

Bármennyire igyekszünk hazafiságot kiolvasni a magyar kormányzat és a magyar kormányzat egyes exponenseinek eltussolási és kilengéseket támogató mű-veleiből, — ezt legjobb akarunkun- k mellett sem sikerül felfedezni. Mi igenis azt látjuk, hogy Magyarországon a rend és a konszolidáció, amelynek nevében hal- talan erőfeszítéseket tesznek Budape- sten az idegenforgalom megnövelésére, — külső máz csupán, mely egyetlen meg- körtagosodott diák vakkantására lemá-

lik és igazi, nagyon torz arculatát mu-
tatja.

Hiába mondják és hangsúlyozzák azt, hogy mindezért a magyar nép nem fele-
lős, a külföld és főleg a világ zsidóságá-
nak közvéleménye nem veheti tudomásul
ezt a könnyen kínálkozó kifogást. A ma-
gyar kormány állandóan a magyar nép
nevében beszél s ha annak nevében be-

szél, de annak nevében nem cselekszik;
cselekedete minden konzekvenciájával
és súlyosságával a magyar népre há-
ramlik vissza. Éppen ezért erősödik meg
mindjobban bennünk az a feltevés, hogy
a mai magyar kormányzat nem a ma-
gyar nép, hanem egy klikk, egy dikta-
turára támaszkodó kisebbség kormánya,
amely rendes és hasznos fegyverei közé

sorozta be az atrocitást és a tussolást.

Hogy ez hová fog vezetni, nem tudjuk
Bizonyos, hogy a magyarországi zsidó
ság javára nem, de bizonyos, hogy a ki-
koldus Magyarország javára sem, amely
nek annyira szüksége volna a világ de-
mokratikus közvéleményének támoga-
tására.

Amerika nem hajlandó többé tárgyalni Angliával és Franciaországgal a tengeri leszerelés kérdésében

Berlin, október 25. A Wolff távirat-
iroda washingtoni jelentése szerint
Coolidge elnök a Fehér Ház egyik nyil-
vánosságra hozott hivatalos közlemé-
nyében kijelentette, hogy az Egyesült
Államoknak két éven belül nem áll mód-
jában a tengeri leszerelés kérdésében
tárgyalásokat folytatnia Angliával és
Franciaországgal. Coolidge ezen az állás-
pontján az egyezmény nyilvánosságra
hozatala után mitsem kíván változtatni.
Amerika álláspontja az, hogy az esetle-

ges későbbi tárgyalásoktól is csak akkor
léhet majd eredményt várni, ha a két
európai nagyhatalom megfelelően módo-
sítani fogja a tengerészeti egyezmény
mostani formájában kifejezésre juttatott
álláspontját.

A londoni lapok ismertetik Coolidge
álláspontját s rámutatnak arra, hogy
ebben némi fenyegetés mutatkozik Anglia
ellen. Az angol sajtó amerikai tudósi-
tásai alapján ugyanis azt a hírt közli,
hogy a flottaegyezmény megismerése

után Amerika teljes erővel folytatja a
tengeri fegyverkezést és mintegy 20 hó-
nap leforgása alatt el fogja érni, esetleg
tul forra haladni mennyiségileg az angol
tengeri haderőt. Amerika álláspontja
tehát röviden az alábbiakban összege-
zhető: Az Egyesült Államok a tárgyalá-
sok megkezdéséig hatalmas tempóban
fejlesztetni igyekszik flottáját s majd
csak akkor lesz hajlandó tárgyalásokra,
ha erősebb lesz a tengeren mint Anglia
és diktálhatja a feltételeket.

Messzemenő politikai kombinációkat fűznek Maniu és Miron régens találkozásához

Maniu elmondja, miért nem lehetséges a kormány és a nemzeti parasztpárt között a megegyezés

(Bucuresti-Bukarest, október 25. Az
Uj Kelet tud.) Az Adeverul jelenti, hogy
Maniu Gyula tegnap délután többora
hosszat tartó audiencián jelent meg Mi-
ron Cristea patriarcho-régensnél, aki la-
kásán fogadta a nemzeti parasztpárt ve-
zerét. Maniu informálta a régenszt a nem-
zeti parasztpárt tevékenységéről és kifejt-
ette az okokat, amelyek miatt a párt tá-
volmaradt a dobuzdizai ünnepektől.
A patriarcho és Maniu találkozója — kü-
lönösen a kettőjük között eddig fennál-
lott viszony miatt — óriási feltűnést kel-
lett a főváros politikai körében. Hír szer-
int a patriarcho-régens közvetlenül akar
Bratianu és Maniu között a normális po-
litikai kapcsolatok helyreállítása érdeké-
ben.

A régens tanács is meg fogja érteni...

Ugyancsak az Adeverul egy nyilatko-
zatot közöl, amelyet Maniu adott a
krakkói „Ilustrowany Kurjer Codzien-
ny“ szerkesztőjének. A lengyel lap a li-
berálisok biztos örököse gyanánt mu-
tatja be Maniut.

— Mit fog tenni elnök ur, ha a liberá-
lisok ragaszkodnának a hatalomhoz? —
kérdézte az újságíró.

— Tovább fogunk küzdeni Románia
politikai erkölcsének szanálásáért, — vá-
laszolta Maniu. — A közvélemény a mi
oldalunkon van és hisszük, hogy végül
a régens tanács is meg fogja érteni, mi a
kötelessége...

— Milyen álláspontot foglal el egy

koncentrációs kormány alakításával
szemben?

Miért lehetetlen az együttműködés

— Averescu tábornok pártja csak egy
kis vezérkarból áll csupán. Jorga pro-
fesszor pedig teljesen magára maradt,
így tehát csak a liberálisokkal való koalí-
cióról lehetne szó. Számunkra azonban
ez lehetetlenség. Tulságosan nagyok az
ellentétek, amelyek hennünket elválasz-
tanak. Ők a legszélsőségsébb centrali-
záció mellett vannak, mi pedig a külön-
böző provinciák közigazgatási autonómia-
ját akarjuk megvalósítani. Természele-
sen, politikai autonómiának ellenségei
vagyunk. Továbbá: ők nem veszik fi-
gyelembe a földművesek érdekeit és tel-
jes érdeklődésükkel az ipar és a bankok
felé fordulnak, amelyeket emberek nem
kis hasznára „kommerzialisáltak“. Mi
rendet akarunk teremteni e tekintetben,
de mindenekelőtt is segítségére akarunk
sietni a kisgazdáknak.

— A liberálisok tegnapig haláni sem
akartak a külföldi tőkével való közremü-

ködésről, ma azonban dolgoznak, hogy kül-
földi kölcsönt kapjanak. Minden jó ro-
mán csak e tárgyalások eredményes be-
fejezését óhajtja, de kételkedünk abban,
hogy éppen a liberálisok lesznek azok,
akik a tárgyalásokat eredményesen be-
fejezik. Mi a külföldi tőkével való sző-
lesközű kolaborálás mellett vagyunk.

„A Károly-kérdés nem aktuális“

Kijelentette ezután Maniu, hogy akár
Titulescut, akár Barbu Stirbeyt, vagy
Averescut bizza meg a régens tanács Bra-
tianu Vintila lemondása után a kormány
alakításával, a nemzeti parasztpárt ellen-
eséges magatartást fog ilyen paródia-kor-
mányokkal szemben tanúsítani. A nem-
zeti parasztpárt külpolitikájában az or-
szág eddigi külpolitikájának irányát fog-
ja követni, vagyis fentartja a Lengyelor-
szággal való szövetséget, a kisantanttal,
Franciaországgal lévő kapcsolatát. Kije-
lentette végül Maniu, hogy Károly ex-
trónörökös kérdése nem aktuális.

Hirdessen az Uj Keletben

A „Vig özvegy“, „Luxemburg grófja“, „Éva“ szerzőjének, Lehár Ferenc-nek legszebb, legtökéletesebb, legújabb operettje:

A CÁREVICS

Premiérje a Magyar Színházban: Holnap este.

Kolozevától a francia Rivieráig

Olasz tájakon át

Írta: Dr. Hamburgné Becsky Irén

III

A cím igéri Olaszországot, de az írás nem mutatja be. Csak csöngéses a függönyök előtt, s mire a függönyöket szét-húzzák, díszleteket látunk, házakat és kerteket, emberi alakokat is, akik kinéznek az ablakon, de nem beszélnek. Mindezt a vonat ablakából látszik. A vágy színezi a képeket, jó lenne kiszállni, az utcákon elkeveredni a tarka néppel, részt venni az életükben és beletartozni a képbe. De nem lehet, a vonat vezet tovább, talán szebb is ez így, mint a valóságos élet.

Amint itt elmondtam, az még nem a gyermek szemével látott nézve. A gyermek egyelőre alszik, éjjel van és a vonat szürke, leposós, osztrák vidékeken rohog egész éjjel. Hajnal felé molyseges síkságok kezdődnek, a felkelő nap lüdülő vizekbe tükrözi magát, s a villogó fény felkelti a gyermeket.

Kíváncsian kint, — jaj, de szép fehér utaki — mondja. Mint a rizskása — mert ő még az ételek világából veszi legjobb hasonlatát. Ez Olaszországot — mondja neki, és ő megértéssel mondja: — Oroszország! A földrajzban nem járatos, lévén csak hároméves. De a szeme: élénk és okosak és úgy megfigyel mindent, ahogy csak gyermek tud megfigyelni: friss aggyal fogja fel a benyomásokat és gyorsan reagál. Nincs olvasottsága, sem tapasztalata, tehát eredeti, mint egy nagy költő — a gyermek még tisztá és világos szemmel látunk és alkotok. Sokat lehet tanulni tőlük, a felnőtt ember bizva csak reagál magat. Ő pedig kinev az ablakon, az ebredés örömeivel és egy kis utazási izgalmával. Ahogy az idő előrehalad, elenkülni kezd a kánpék, tőbben szállnak be. Meg a „Bambinó” sem riasztja őket, bátran és hangosan letelepednek és magindul a csöngős idegen beszéd. „Ezek olaszul beszélnek” — mondja a gyermek, aki utazási intelligenciára tett szert. Amint már ő is ér: „bambinó”, „Mária a gyermekkel” — az olasz festmények főtemája. És hogy ő „bambinó”, azon torkaszakadtából tud ösvetni. Az egyik utitárs feltűnik a gyerekeknek. Szép, fekete, hegyes kis szakállja van, sápadt, nagyon szép fiatal férfi fej. „Ez a bácsi pap?” — felelem neki, nem tudom, honnan tudnám. Egy másik utitárs, rövid utra készülhetett, kis készítményéből egy könyvet huz ki. Goethe: Italienische Reise. (Elsodálkozom, mert itt senki sem tud idegen nyelveket. Sem németül, sem franciául, szükségem lett volna a segítségükre a kalauzzal szemben, de mind intettek: csak olaszul, a „pap” is). Ez talán Olaszország leírása miatt olvassa a német könyvet — gondolom, de már is előhuz többi kis Reklams-Biblichéket és egy Heinet: Buch der Bilder. Nagyon megörülök, hogy most már van valaki, aki segítségemre lehet a kalauzzal és beszélgetni kezdünk. Mint fejedelmek, ha találkoznak és egymás uniformisát öltik magukra, úgy mi is. Ő németül beszél, én amennyire csak tudok, olaszul felelek vissza. Ő Heine nyelvén beszél németül, azt mondja: Dämmerung és palmengrad, autoidakta, versekből tanult meg németül, lelkesedve mutatja kedvenc verset: „Aus alten Märchen winkt es, hervor mit weisser Hand”.

Ilyen költői társaságban tünik élnek a költemények sokszor megénekelte város: Velence. Nagy víz vezet be. Hajók ácsorognak. Ebredő, reggeli szél fúj fehér tájképet ver a vizen. Igazából, Velence. Venezia, az Adria királynője. A gyermek tudomásul veszi: „Tengeri Hajók! Juj de nagy víz! — Hogy lehet odamenni? „Hajón”. — Igen, de a hajóra? — „Vizen”. — Igen, de a vízre? — Így játszunk kör-forgókat.

A Heine-imádó megkérdezi a kalauztól ha én ügyemet és utazásomat, hol és mi-

kor kell átszállanom. Egyik szomszédjától elkér egy menetrendet, azt nekem ajándékozza. A vonat Velencét mutatja, a kis és nagy lagúnák messzi, távol bár, csónakok sikkannak, ott benn, belül, a szépségek városa, mint egy gyönyörű narancs, aminek hejét nem szabad megkezdeni...

A németbarát olasz megmutatja, hogyan kell forgatni a menetrendet, most legalább ellátott dologgal. Egész nap forgatom a könyvet s ellenőrzöm a vonatot. Már megérkezett, le kell szállania, vizszakiabál valamit nem értem, a menetrendre vonatkozik, de izgatottságában rá-tért anyanyelvére és mihelyt ő beszél, én nem értem. Elég, ha azt értem, amit én mondok.

A kupé szorongásig megtelik. Egy aviatikusruhás, kedélyes olasz gurul be, a társaság ismerheti, mert élénk kacagás

be törnek ki. Az pedig leveti kabátját és tréfából (csuromvízes) rácsavarja egy barátja fejére. Az ordítvány kezd, a gyermek megijed és kész, hogy elsiroja magát. A bácsi csak viccel — mondom neki, nem bánt senkit. Hát miért vizes a kabátja, mikor nem esik az eső? — Ez, tudod, repülőgépen ült, megázhatott valamire, hát leszállt, hogy megszáradjon a vonaton, — mondom. A gyermek nyugodtabban nézegeti, de amikor az akkorát csap a tenyerével a barátja térdére, hogy a vonat majdnem megáll — a kicsi kérdően néz rám. Ez is vicc — mondom — olasz vicc! — A bácsi mosi a gyermekkel kezd ki. Fölakasztja a vizes kabátot és mulat, hogy az minden zökkenésnél leesik. Mikor a kicsi mérges, előhuz egy fűrt szőlőt. Ez tereik a gyerekek, de nekem nem. Felakasztom a kabátot a repülő feje fölé. Szólló nélkül.

A vonat, tekintet nélkül az emberek tréfáira, teljes komolysággal rohog a lombardiai síkságon. Meghatva nézem a lombelvetű fákat, a sok friss zöldet, a termés dus, bő színeit. Itt haladt végig Reubeni és hű barátja, mikor Rómából északra, Németország felé igyekezett. Itt heverték le valamelyik fa tövében ejsza-

kára, a hűvös harmat eől csak köpe. nyúlkozik burkolózza. A fák sűrű csoportokban állnak s a gyermek fölkiált: „Ezek láncolnak, ezek a fák, fogják egymás kezét!” És tényleg, a fákon folyondár kanyarog s átfut egyikről a másikra. Mint a táncoló leányok — s a gyermek énekelni kezd nekik, egy vig kis gyermekmódtól.

Ha már benne van az éneken, né-énekli az olaszoknak „Az asszony inga-tag” című Verdi dalt is. Hadd örüljenek ezek a jókedvű emberek! Csak a déli idő elérékezése nyugtalanítja. Mikor ebédelünk? „Előbb átszállunk egy másik vonatra” — mondom neki, mert Bécsből csak Milánóig kaptunk közvetlen kocsit. És ott majd kapsz friss kávé! Ugy látszik, közeledünk, mert a „pap” szedő-lézködik, a „repülő” is felveszi sapkáját kopasz fejére, amit előzőleg gondosan megfésült (a gyermek nagyokat kacagott: „Miért fésült a bácsi a fejét? Nincs neki haja?”) — egy nagy város körvonalai bonlatkoznak ki — Milánó, la grande — de nekünk csak a hordárok fűgeségére szabad figyelniük, öt perc átszállási idő van csak, már rohanunk is léposón le, léposón fel a föld alól fogunk tovább indulni.

Tovább folyik a harc a gyulafehérvári jubiláris ünnepek körül

A „Viitorul” szerint a kormány mindenáron megrendezi az ünnepeket, a „Dreptatea” viszont megfenyegeti a kormányt

(Bucuresti-Bukarest, október 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Madgearunak, a nemzeti pártot vezetőnek a napokban tartott beszéde ismét a politikai pártok érdeklődésének homlokterébe emelte a kérdést: Ki fogja megrendezni Erdély csatlakozásának tízéves évfordulójára tervezett ünnepeket. Madgearu kijelentette, hogy december elseje rohamosan közeledik és a liberális kormány haladéktalanul el kell távoznia a kormányról, hogy az ünnepeket azok rendezhessék meg, akik Erdély egyesülését ténylegesen megvalósították. A liberálisoknak — mondotta Madgearu — nincs meg az erkölcsi jogosultságuk ahhoz, hogy Erdély csatlakozásának évfordulóját az ő égiszük alatt ünnepeljék meg az ország, mert ez a jog egyedül

Maniu Gyulát illeti.

A „Viitorul”, a kormány félhivatalosa mai számában válaszol a Madgearu expozéjára. A kormány félhivatalosa mindenekelőtt is néhány antiszemita izü-epeskedő megjegyzéssel kétségbe vonja Madgearunak azt a jogát, hogy az egyesülési ünnepekről beszéljen, midőn ő „Siebsteinkkal, Müllerekkel és más kommunista agitátorokkal konspirál”. Majd a következőket írja a kormánylap: Még abban az esetben is, ha a nemzeti pártot ezáltal is tartózkodni fog az egyesülési ünnepektől, a jelenlegi kormány fogja azokat megrendezni, mint ahogyan az összes nagy nemzeti aktusokat megrendezte. Az országot nem kell összetéveszteni ezzel az örökösen zanjongó tiltakozókkal. A kormánylapnak

erre az élehangu bejelentésére a nemzeti pártot sem maradt adós a válaszal. A „Dreptatea” mai számában feltűnő helyen a következőket írja:

„A „Viitorul” azt állítja, hogy a decemberi ünnepeken a mostani kormány fog elnökölni. A kormány december elsején semmilyen ünnepegen sem fog elnökölni és a hivatalos lapnak tudni kellene ezt. Egyszerűen azért mert ha per absurdum — Bratianu Vintila kormánya meghosszabbíthatná is létezését — nem hisszük, hogy betehetné lábát Erdélybe ezekre az ünnepekre. Erdélyben már folynak az előkészületek a haza megmentésének és az igazi egyesülésnek megünneplésére. olyan ünnepege, amelyen semmiesetre sem elnökölhet a mostani Bratianu-kormány.”

Gombos-Ulpiu Traján börtönnel fenyegeti a városi tanács volt tagjait

A liberális párt egyedül marad a községi választásokon

(Oradea-Nagyvárad, október 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adotti róla az Uj Kelet, hogy a nagyvárad községi választásokra nem sikerült pártközi és politikamentes listát összeállítani mert sem a Zsidó Választási Blokk és a munkásszervezetekkel lepakált nemzeti pártot, sem pedig a magyar párt nem volt hajlandó egyezséget kötni a liberálisokkal. A liberális pártban különösen az kellett kellemetlen meglepetést, hogy a magyar párt részéről érte kategórikus visszautasítás: holott a liberálisok bíztak abban, hogy a választásokon a magyar párttal indulhatnak együtt. liberális párt hangulatára jellemző Nagyvárad kormánypárti képviselőjének, Gombos-Ulpiu Trajánnak nyilatkozata, aki szokatlanul heves kirohanást intéz a régi tanács ellen és implicite azok ellen, akik a liberális párttal való tartózkodásukat az ellenzéki lista mellett való állásfoglalásukkal demonstrálták.

— A különböző paktumokból kétség-kívül látható már — mondotta Gombos-Ulpiu Trajan az Uj Kelet nagyvárad munkatársa előtt. — hogy a lakosság

többség a régi tanácsot akarja visszaállítani. Ugy látszik, a város polgárai nem látják, hogy a régi tanács működése milyen súlyosan károsította meg a várost. A birtokomban lévő adatok elég terhelőek ahhoz, hogy a régi tanács működése ellen bünygyi eljárás induljon meg. Kijelentem, hogy be fogom bizonyítani állításaimat. Nem hivatkozom a belügyminisztérium által megállapított formai hibákra, sem arra, amit mások hangoztatnak, hanem azt állítom csak, amit két szemmel látok. Kíváncsi vagyok, hogy lesz-e olyan polgára a városnak, aki leadja szavazatát azokra, kik a város vagyonaival olyan könnyelműen bántak. Mert azok a tények, amelyeket én bizonyítani fogok, olyan súlyosak hogy

lehetőség, mire a választások napja eljön, azok a tanácsstagok, akik a régi tanácsban gyakran a vezetészólalmot vitték, börtönbe kerülnek.

Eddig szól Gombos-Ulpiu Trajan nyilatkozata, mely Nagyváradon óriási fel-tűnést keltett. Nagyváradon egyébként

tovább folynak a választási küzdelmek. Miután a Polgárok meglepő közönyt mutatnak a választás iránt és a választási cédulák kiváltása nem halad a kellő mersedben, Gombos-Ulpiu Trajan úgy intézkedett, hogy a választási igazolványokat nem kell a polgároknak kiváltaniuk a városházán, hanem postán fogják azokat kézbesíteni.

Arverési (auctio) hírdetmény.

„Arta” cég Cluj, strada Avram Iancu 3. alatti helyiségében, októberi auctio-ját folyó hó 27-én d. u. 3 órai kezdettel folytatja közbenjövetelem mellett.

Arverésre kerülnek valódi perzsa szőnyegek, vitrintárgyak, valamint kiváló külföldi és belföldi festőművészek válogatott munkái.

Cluj, 1928 október hó 25.

Dr. Alexandru Pop m. n. notar public.

A t

Mostanában helyzetbe, ha hesssem magam szükülködő és szegényem és hínakozva kérem tölem

Természete sa, de eme delem önző. Elisősorban a digitó hajlat mondasba, ha állának mind a rendeltetartom kíván dalomörténés nossal telték ják majd be, társaimól sz nyó zuzét. Ha szetem ellen, lag vrodalmi megnyugszon

Mindaz az eszuletem le több lesz azo akiket költői dusainak” ne egyéniségei v nak s mint a egyenésében, kozik az örö.

Megfigyelt leikkel bocsát troadom és Vannak közös zis áldoztat, hozást ama t lyet a pénzügy annyiszor be nem telik jó mellyel a gy hetnek s ugy dohány-mono rül tevékeny adnom, hogy azok, akik m litanak meg szönik meg

A második nak”, már ké oly gyakori. sok, akik pom kozóty és felt nem törődhet léleg olyan a a gyulafehérvá don, arccal k lapbillentésse figyelmesteim im vannak a kötelessége, a Mikor teljes tem felszólítá lentés követk a billentést v mormolt; fraz

A „Júz ko mindenestire — a „forrad zórá lekinet mozdualttal, épuy benne hogy eljön m nem lesz egy ma, sőt valób tözsdéiben a ják árulni, es szerelnék mit a szem egyet rákat fog szo

Nem vonha tiánat töle s lusta emberek sönle kényelt tás, a jövéná többé utcasar trafik, — am ország lesz, a fán csüngnek potyognak a

Eddig terje a liráját illet runak a dolg nak a „tíz k feltartóztat le háború elmer

A tűz koldusai

Mostanában gyakran kerülök olyan helyzetbe, hogy Prometheusnak képzelhessem magamat, aki tüzet oszt a tűzben szükkülő emberiségnek. Minden második uccasarkon találkozom urakkal és szegényemberekkel, akik megáldatlanul és hirtelen öngyújtóval tüzet kernek tőlem.

Természetesen nem ajánlom őket vissza, de eme önzetlen és udvarias cselekedetem önző megfontolásokon alapszik. Elsősorban úgy vélem, hogy emberiből-dogító hajlamaimmal kerülnek ellentmondásba, ha szűk utjam ellenére nem állnak minden uccasarkon emberitársam rendelkezésére, másodsorban nem tartom kívánatosnak, hogy a jövőben a dolomszűkítők, — mint azt Vajda Jánosnál tették — költészetem rovására tudják majd be, hogy megtagadtam emberitársaimtól szivarom soha ki nem hangozó tüzet. Ha már kifogásuk tesz költészetem ellen, legyen az a kifogás kizárólag irodalmi jellegű. (S ebben az esetben megnyugszom kilyegésükben).

Mindaz azonban csak bevezető ama eszeletem leszövegéhez, hogy mind több lesz azoknak az embereknek száma, akiket költői terminológiával a „tűz koldusainak” nevezhetünk. Direkta típusai és egyenestípusai vannak már ennek a székának s mint minden típusban és minden egyenestípusban, úgy vannak is megnyitók azok az örök emberek.

Megfigyeltem őket s így nyugodt lélekkel bocsáthatom feltételezéseimet az iródnom és a tudomány rendelkezésére. Vannak közvetítők, akik a gazdasági krízis áldozatai, akik megunták a várakozást ama parádésan eljövendőre, melyet a pénzügyminiszter ur becsületlencijája annyiszor beígért. Ezeknek egyszerűen nem telik jövedelmükből ama két lejt, mellyel a gyufatár fellendülését elősegít hetnék s úgy vélik: éppen elegendő, ha a dohány-monopólium felvirágztatása körül tevékenykednek. Meg kell azonban adnom, hogy rendszerint ezek a típusok azok, akik megfelelő udvariassággal szólítanak meg s hálás közvetlenséggel köszönik meg áldozatkészégemet.

A második típusa a „tűz koldusainak”, már kevésbé szimpatikus, de ép oly gyakori. Ezek a „leereszkedő” típusok, akik pompásan járszák meg a szorakozott és feledékeny gondolkodást, aki nem törődhetik olyan csekélységgel és főleg olyan prózái tevékenységgel, mint a gyufatársítás. Ezek meglehetősen zordon, arccal közlötnek felem s halk kalapbillentéssel, még halkabb gesztussal figyelmemre arra, hogy közelesem nem vannak velük szemben. Prometheus kötelessége, aki tüzet lopott az égből. Mikor teljes udvariassággal eleget tettem felszólításuknak, — újabb kalapbillentés következik, de már anélkül, hogy a billentést valami volapük nyelven elnormált frazzis közelesem.

A „tűz koldusainak” harmadik, de mindenestre legkevesebb gyakori típusa — a „forradalmár-típus”. Rendszerint zord tekintettel néztek felém, azaz a modorlalttal, melyben a szemrehányás ép úgy benne van, mint annak reménye, hogy eljön még az a világ, mikor a tűz nem lesz egyszeres és államok monopóliuma, sőt valószínű, hogy a jövő század tözdeiben a cigarettát meggyújtva fogják árulni, esetleg kis villamos batériát szerelnek minden egyes darabra, amely a szem egyetlen pillantására gyújtószikrákat fog szolgáltatni.

Nem vonhatom meg azonban szimpátiámat tőle sem. hiszen jónagom is a lusta emberek társaságába tartozom, aki ha szűk kényelmektől várom a megváltást, a jövendő Eltoridót, ahol nem lesz többé uccasark, nem lesz monopolizált frajrik, — amolyan, „terülj aszalkán” — ország lesz, ahol a szivarok a gesztenyefán csúgnak s egyetlen sóhajásra lepotyognak a tájról.

Eddig terjed élményeim humora. Ami a bíróját illeti: nem látom ilyen szomorúnak a dolgot. Nem érzem molesztáltságnak a „tűz koldusainak” rohamát, mely feltartóztat legnagyobb sírásomban, meg háborít elmerengéseimben s rendszerint

éppen abban a pillanatban torpad elém, amikor valamelyik, gyengébbik nemhez tartozó emberlárs esztétikai megsejmlése sari lekötve.

Igen: valójában boldog vagyok, hogy Prometheus kései és lényegesen kevesebb kockázattal járó szerepét interpretálhatom. Osztogom a tüzet, a tüzet, mely annyira hiányzik ebből a világból, ó, annyira hiányzik a szívekből, a szemek tekintetéből, az agyak tekervényeiből, az államférfiak cselekedeteiből és a külvárosok háztartásainak tűzhelyéről.

És — úgy látszik — most már a zsebek nagyrészből is hiányzik, mert hiszen a „tűz koldusainak” három típusából kettő inkább kényszerű takarékossgáig elyebb koldulja tőlem és egyéb „tüzes” felebarátaimtól a dohányzás zavaralan folytatásához szükséges isteni szikrát.

Szegény „tűz koldusai” Azaz... ne sajnáljuk őket: nincsenek társak nélkül széles e nagyvilágon. Szabadabb értelmezésben tele van velük a világ. Tele van a tűznek ama koldusaival, kik hajdan a tűzhőseinek indultak: kiábrándult hívőkkel és szerelmesekkel, kihunyt lelkesedésű prófétákkal és szektafőnökökkel, lelohadt lelkesedési teoretikusokkal és megpáltókkal, sirókkal és sírásókkal, a

tüzes jószág elárult hidegjelölésével, a pokol szkeptikus szökevényeivel.

Boldog lehet, aki legelőbb az uccasarkokon adhat alkalmi tüzeiből. És én boldog is vagyok. A sok boldogtalanság közepette, mely reám, reád és reánk szakadt, — ez mindenesetre vigasztaló motivum. Felebarátaim, „tűz koldusai”, csak molesztálják!

SALAMON LÁSZLÓ.

CORSO BIA MARA és HARRY HALM pazar filmje a **MARIETTA** A legújabb Ufa heti journal! Szombat d. u. 3 órakor **Mesedélután**. Borsai Mária kiváló meseíró nő rendkívül érdekes meséket mond a gyermekeknek. Kisébő műsor a legújabb burleszkok! Olcsó helyekkel!

A csongrádi bombamerénylet eltussolása

Fábián Béla a magyar parlament elé terjesztette megdöbbentő bizonyítékát

A belügyminiszter kénytelen volt beismerni, hogy a kompromittáló akta csakugyan létezik

Budapest, október 25. Részletesen beszámoltunk arról, hogy Fábián Béla demokrata képviselő a diáküntetésekkel kapcsolatban nyíltan azzal vádolta meg Sztranyovszki belügyi államtitkár, hogy a csongrádi merényletre vonatkozó nyomozati adatokat eltussolta Fábiánt ezért a kormányparti képviselő a mentelmi bizottság elé utalták, mely azonban csak dorgálásra ítélte Fábiánt.

A parlament tegnapi ülésén felolvasta azokat a dokumentumokat melyek megerősítik azt az állítást, hogy Sztranyovszki tényleg eltussolta a bombamerénylet nyomozati adatait.

Fábián erre vonatkozó felszólalását kivonatolva itt adjuk:

Csongrád polgármesterének jelentése

— Az az akta, amelyet 1927 április 8-án Sztranyovszki Sándor államtitkár urnak átadtak — a csongrádi bombamerényletre vonatkozó részében a következőképpen hangzik:

— Méltóságos államtitkár ur! Méltóságod szóbeli rendeletére Csongrád rendezett tanács város közállapotaira és politikai helyzetére vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben megtenni.

Felkiáltások a kormányparton és a középben: Ki írta ezt!

Fábián Béla: Tóth, Csongrád város polgármestere...

— Amint a jelentésből kiderül — folytatta Fábián — Sztranyovszki államtitkár urnak küldték ezt a jelentést. Tovább olvassa a jelentést:

„1923 december 25-én megtörtént a szerencsétlen bombamerénylet. A csongrádi izraelita nőegyletnek a Magyar Király-szállodában ezen a napon bálja volt, amely komoly fordulópontot jelent Csongrád város politikai orientációja tekintetében.

— A nagy erővel és gyorsan lefolytatott nyomozás kiderítette és letartóztatta a tetteseket. Valamennyien a fajvédő párt vezető egyéniségei voltak: Piroška János, valamint a beismerésben Sági János, Fülöp Andor, Piroška György, Bölöni Miklós és Forgó Ferenc vádlottakat beszállították a szegedi ügyészség fogházába és bár őket a vádtagács szabadlábra helyezte, a jól felépített védelem után a delegált szolnoki királyi törvényszék felmentette őket.

— A csongrádi közvéleményből azonban nem írható ki az a meggyőződés, hogy a tettesek a fajvédő párt vezetői voltak...

Egy hang a kormányparton: A bírói döntés.

Fábián Béla (folytatja az olvasást): — Hogy egy újrafelvétel eredményel járna garantálna:

1. Az azóta megváltozott helyzet.
2. A régi bizonyítékok erősebb alátámasztása.
3. új bizonyítékok...

Az igazom tetőfokra hág A teremben példátlan nagy izgalom uralkodik. Még a kormányparti képviselők is megelégedeztek magukról és körülszobán, feszült figyelem közben kiáltóknak Fábián felé

— Halljuk! halljuk!

Rothenstein Mór: Miért olyan türelmetlen?

Scitovszky Béla belügyminiszter, aki feltűnően és tüntetően tartja a kezében az aktát, amelyről ellenőrzi Fábián Béla felolvasását, átkiált:

— Ez nem az egész!

Fábián Béla: Tetszik talán az egész? Felolvashatom az egészet! Különböző kellemetlenségeket akartam csak elhallgatni!

— Halljuk! Halljuk! — a Ház minden oldalán.

Fábián Béla folytatja az olvasást:

— A bombamerénylet és az azt követő per leforgása óta a fajvédő párt belső képe alaposan megváltozott. Sági János a fajvédőpártot otthagya és az egységes párthoz csatlakozott, amelynek jelöltje, Greskovics József, neki, Sági Jánosnak a sógora. Ha ő egyszer beszélni kezdülni fog az egész fajvédőpárt, — mondotta Sági János, akinek a bűntény előkészítésében és elkövetésében jóformán semmi része sem volt és így csekély büntetéssel szabadul. Ő volt az, aki a védelem anyagát Ulainnal és Széchenyivéi előkészítette. Ő fellebbenteti a fátyolt a merényletről. „Zubek Mihály fegyelmi uton elmozdított állami tanító az elmúlt választáson szintén az egységes párthoz csatlakozott, készséggel elárulja fegyvertársait. Forgó Ferenc a fajvédők komolyabb elemeihez tartozik. Szűlei kérésére elfordulóban van a fajvédőktől. Ezek négyen (Pókay, Sági, Zubek és Forgó) az egész bűntényre kiterjedő őszinte vallomást tehetnek és a többiek is valószínűleg volnának bírhatók.”

„A fajvédőknek eddig semmi sem sikerült!”

Fábián folytatja:

Az újabb nyomozások magáninformációkon alapulnak — mondja a jelentés — a perrendszerű bizonyítékokat a rendőrség lesz hivatalosan felkutatni.

— Sági János ügyében az ítélet megállapította, hogy nincs ellene bizonyíték. Azt vallotta Sági, hogy a merénylet el-

követésének idején a lakásán aludt. Ezzel szemben Kovács Sándorné állította, hogy a merénylet után látta Sági Jánost futni a Magyar Király irányából. Kovácsné két hónappal ezelőtt meghalt, de hozzá tartozóival ismertette a dolgokat.

Zubek István tanító levelet írt Sági-nak, hogy a Kis Gábor elleni perben valljon megelégedően, mert különben teleplezék.

— Ez a levél állítólag a csongrádi rendőrkapitány kezében van. Kókay János ki jelentette, hogy a fajvédőknek semmi sem sikerült eddig, csak a csongrádi bombamerényletet sikerült eltussolniuk.

Simkó László elismerte egy csongrádi lakos előtt, hogy ő dobta be a bombát a „Magyar Király” ablakán.

Három mázsa buza a hamis vallomásért

Gál Sándor volt csendőrmester azt vallotta a bíróság előtt, hogy Bölönyi megveretésénél jelen volt. A jogerős ítélet után kijelentette, hogy vallomása hamis volt és ezért három mázsa buzát kapott.

Fábián Béla dermedt csendben olvasa tovább a jelentést:

Bölönyi fölmentése Gál Sándor vallomása alapján történt. Tury László a csongrádi járásbírósgy fogházában volt, amikor a bombaper gyanúsítottjait is ott tartották. A bíróság előtt azt vallotta, hogy látta megverésüket és ő vitte ki egy laborban a véres vizet. Kókay János ezért a vallomásért félhold földet ígért neki. A földet mindeddig nem kapta meg.

E vallomás alapján a tettesek büntetése megállapítható.

— Rám utaltam a helyzetre, méltóságos uram — végződik a jelentés — kérem, mentse meg Csongrádot a jobboldali bolsevizmustól.

Fábián Béla ezzel befejezi fölolvását. Néhány pillanattal dermesztő csend van a teremben, majd néhányan ezt kiáltják a kormánypart felől Fábián felé:

— Aláírás?

— Az aláírás — mondta hangosan Fábián — Tóth István polgármester.

„Hogy a bűnösök elnyerjék büntetésüket...”

Fábián Béla: az a meggyőződés, amikor az államtitkár ur ezt a jelentést megkapta, — kellett volna tennie az ügyészségre az újrafelvétel céljából, hogy ne csak tudjuk, kik a csongrádi bombaper elkövetői, hanem a bűnösök elnyerjék büntetésüket.

Fábián Béla megdöbbenéssel fogadott

jelentésének felolvasása után Szeitovszky belügyminiszter emelkedett szólásra: — Megállapítom, hogy a jelentést a minisztérium megkapta.

Fölküldtások a baloldalon: Kezd érdekes lenni!

Csitovszky: — Én az ügy részleteibe nem mehetek bele, mert hiszen a nyomozat folyamatban van.

Rothenstein Mór: Örökös folyamat ez! Szeitovszky belügyminiszter: Folyamatban van, amely a mai napig sem nyert befejezést.

Véleménye szerint némi várakozásra van szükség, hogy a helyzet tisztázódjék, ezzel szemben viszont ébren folyik az adatgyűjtés s mihelyt ez a munka elegendő lámpontot nyújt, folyamatba tesszük az alakszerű nyomozást.

Szeitovszky belügyminiszter válasza után még heves szóvita veszi kezdetét, melyben különösen Sztranyovszki államtitkár ellen hangzanak el sulyos kifakadások, aki Fábiant vádjával a bíróság elé utasítja.

A vége: lovagias affér

Budapest, október 25. Sztranyovszki Sándor államtitkár és Fábian Béla képviselők parlamenti összetűzéséből lovagi as ügy keletkezett. Az államtitkár segédei: Almásy László gróf és Prónay György báró, Fábian Béla megbízottai viszont: Baros Marcel dr. és Sándor Pál A megbízottak a képviselőház mai ülése után megbeszélésre ültek össze, melynek eredményéről ezideig még nem került semmi nyilvánosságra.

Hamis ezerlejesek vannak forgalomban

A vizsgálat szerint külföldről hozzák be a hamis bankjegyeket

(Bucuersti-Buszarest, október 25. Az Uj Kelet tud.) A Banca Nationala megállapította, hogy az utóbbi időben nagyszámban hamis ezerlejeset hoztak forgalomba az országban. A hamisítványok nagyszabásúan sikerültek és az eredetivel való elterjedést csak alaposabb vizsgálat után lehet konstatálni rajtuk. A Banca Nationala feljelentésére vizsgálat indult meg, amelybe az összes centrumok rendőrségeit bevonták. Alapos a gyanu, hogy a hamis bankokat külföldön állítják elő.

Nincs remény az osztrák parthadseregek leszerelésére

Wien, október 25. Seipel kancellár tegnap este a keresztény szocialistapárt értekezletén ismétellen precizította az osztrák belső béke feltételeit. Seipel rámutatott arra, hogy a szociáldemokratáknak, amennyiben őszintén híveik a belső békének, le kell mondaniuk a folytonos provokációkról és a külön katonai gárda fenntartásáról. A szociáldemokrata párt hagyja abba a gyári üzemekben is a terrorizmust, mert amíg ez meg nem szűnik és a katonai alakulatokat le nem szerelik, nem lehet szó a másik oldalon sem leszerelésről. A szociáldemokrata Arbeiter Zeitung Seipel kancellár beszédéhez írt kommentárjában azt írja, hogy a kancellár újra bevágta az ajtót a meggyezés lehetőségéi előtt.

A közigazgatási bíróság döntése szerint a városi és megyei tisztviselők lakásrekvirálási joga augusztus 1-vel megszűnt

(Cluj-Kolozsvár, október 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a küzdelem, amelyet az erdélyi háztulajdonosok folytatnak évek óta a kormány ellen a lakásrekvirálások igazgatásánál rendszere miatt, ez év augusztusában részleges eredményhez vezetett. Mint ismeretes, egy kormányrendelet kimondta, hogy a megyei és városi közigazgatási tisztviselők részére kiadott lakásrekvirálási bonok augusztus elsejével hatályukat veszítik és hogy a tisztviselők csak úgy maradhatnak továbbra is a részükre rekvirált lakásban, ha a háztulajdonossal erre vonatkozólag külön megállapodást kötnek.

A városi és megyei tisztviselők a rendeletet magukra nézve sérelmesnek találták, annál is inkább mert ez megkülönböztette őket az állami tisztviselőktől, akikre a rendelet nem vonatkozott. Hátterbe szorítottak érezték magukat az állami tisztviselőkkel szemben és ezért memorandumban kérték a belügyminisztertől a rendelet megváltoztatását; a memorandum azonban nem nyert kedvező elintézkedést. A tisztviselők ezután a közigazgatási bírósághoz fordultak és tőlük kérték a miniszteri határozat megsemmisítését. Időközben elkövetkezett augusztus elseje és a háztulajdonosok erőszakkal tömegesen mondottak fel azoknak a közigazgatási tisztviselőknél, akik évek óta rekvirálási bon alapvetésű bérleteket fizettek a lakásokért. A kolozsvári ítéletben a közigazgatási

bírósága ma tárgyalta az érdekes ügyet. Jogi körökben igen nagy érdeklődéssel tekintettek a közigazgatási bíróság döntése elé annál is inkább, mert a tisztviselők törvénytelennek minősítették a minisztérium rendeletét, amely más kategóriába sorozta őket mint az állami tisztviselőket és tiltakoztak az ellen, hogy míg a lakástörvény 1929 május elsejéig hosszabbított meg minden lakbérleti szerződést épen ok kerüljenek más elbírálás alá.

A közigazgatási bíróság Davidescu tanácsa a tisztviselők érveire ellenére is elutasította beadványukat. A döntés rámutatott arra, hogy a közigazgatási bírósághoz a közigazgatási törvény első szakasza értelmében csak az fordulhat, akinek alperesétől valamilyen követelése van, vagy akinek alperese bizonyos effektív kárt okozott. A jelen esetben csupán arról van szó, hogy a belügyminisztérium tudomásra hozta az összes közigazgatási tisztviselőknél, hogy 1928 augusztus elsejéig meg kell egyezniük háztulajdonosaikkal a házbaerre vonatkozólag, mert ellenkező esetben a rekvirálási joguk hatályát veszti és azontul csak lakbérleti szerződés alapján maradhatnak a lakásaikban.

A közigazgatási tisztviselők nem nyugodtak meg a tábla közigazgatási bíróságának a döntésében és elhatározták annak a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz való megfellebbezését.

Egy csomag pipadohányért felmetszette társa hasát egy zsurkai paraszt

(Dej-Dés, október 25. Az Uj Kelet tud.) Végzetes kimenetelű paraszverekedés játszódott le tegnapelőtt délután Dés közelében, a vásárhelyi hegytetőn. Budusan György csákgorbói, Todoran, Gábris és Péter jurkai földművesek együtt jöttek el a szilvási templomszentelésre, ahol jó hangulatban töltötték el a napot, este pedig hazafelé indultak Szokás szerint nem az országutat választották, hanem a hegyeken keresztül igyekeztek feljűk felé. Amikor a négy paraszt a vásárhelyi hegytetőre ért, Budusan le akart ereszkedni a községbe, hogy egy csomag dohányt vásároljon magának. Todoran, hogy együtt folytathassák az utat, a sajátjából ajánlott fel pipára valót Budusánnak. Azonban amikor rákerült volna a sor, hogy a dohányt ténylegesen átadja, megdöbbenve a doigt és kijelentette, hogy akinek nincs dohányja, az ne pipáljon. Budusan előbb szemrehányásokat tett társának, hogy becsapta, majd mivel ezt gyonyolódni kezdett, megfenyegette. A veszekedés, amelybe beleszólt Gábris is, közben nagyon elfajult. Gábris, Todoran védelmére kelt, majd nirtelen öklével

ugy orron vágta Budusant, hogy elcsúszott a vér. Budusan erre neki akart rohanni Gábrisra, de Todoran megelőzte. Hirtelen kést rántott és azzal felmetszette Budusan hasát. A szerencsétlen ember észszeesett s kifordult belekkel maradt a verekedés színhelyén. Ellenfelei pedig futásnak eredtek. Csak néhány óra múlva akadtak rá a vérben felegrő Budusara az arrajárók, akik a közeli Csákgorbó községbe szállították. Ott bekötözték sulyos ebét, majd kocsin a dési kórházba vitték, ahol azonnal operációt végeztek rajta.

A tegnapi nap folyamán a kórházban Budusant felkereste maga a támadója, Todoran, hogy kétezer lejt ajánljon fel neki hallgatási-díj képen. Ajánlatát azonban a szerencsétlen ember márszak azért sem tudta elfogadni, mivel észmeletét még mindig nem nyerte vissza, sőt a fel lépő sebláz következtében orvosai attól tartanak, hogy elpusztul.

A hatóságok bevezették a nyomozást s valószínű, hogy a mai nap folyamán ugy Todorant, mint társát letartóztatják. (d.)

Ujra veszedelmesen kiéleződött a feszültség Franciaország és Olaszország között

Genf, október 25. Beaumarchais római francia nagykövetség az angol-francia ten gerészeti egyezmény körüli kétszínű szerepe ismét kiélezte az Olaszország s Franciaország közötti amugy sem túlságosan szívélyes viszonyt. Ezt mi sem bizonyítja inkább, mint az hogy most már eltekintenek a Nizzától az olasz Alpeseken át vezető új vasúti vonal ünnepélyes felavatásától. Eredetileg arról volt ugyanis szó hogy az államfők és miniszterelnökök meg fognak jelenni a vasútvatási ünnepeken s demonstrálni fogják, hogy a két ország közti mindennemű feszültség megszűnt. Parisi jelentés szerint a vasútvatás programjában beállott változáshoz képest a két ország közlekedési miniszterei fognak a határon megjelenni s minden nagyobb ünnepélyesség nélkül beszédeket mondanak a két ország szomszédai jó viszonyáról es egymásraltatás

gáról.

Lausenből jelentik, hogy tegnap már utba indították az új alpesi vasútvonalon a próbajaratokat. Ez alkalommal kisebb jelentőségű incidensek történtek, melyeknek részben franciák, részben az olaszok az okai. Az olasz vasúti szerelvényeket fascista jelvényekkel díszítették fel, amit a francia vonatkísérő személyzet el akart távolítani, mielőtt a vonal francia területre érkezett. Az Alpes Maritimes olasz határmenti francia megye területet a franciák falragaszokkal árasztották el, melyekben felhívják a hazafias francia lakosságot, hogy az olaszok tultengő nemzeti önértelének újabb kifejezésre juttatásai miatt részeseit megfellelő fogadtatásban a vasút megnyitására francia területre érkező olasz kormányképviselőket.

Magyar képviselő támadása a prágai parlamentben a cseh kormány elnemzetellenítő politikája ellen

Prágából jelentik: A költségvetés vitájában Gregorovics keresztény szocialista képviselő a cseh kormány elnemzetellenítő törekvései ellen éles hangú támadó beszédet mondott. Rámutatott arra, hogy a jubileum esztendeje sem hozott változást a kormány elfogásában. A költségvetés nem gondoskodik a magyar egyetemi ifúság szükségleteiről. Követelte a magyar egyetem felállítását és tiltakozását jelentette be a cseh közoktatásiügyi miniszter által kiadott azon rendelet ellen, amely lehetetlenné teszi a magyar országai diplomák nosztrifikálását. Be-

szédének további részében felhívta a kormányt, hogy ne engedjenek teret az iskolában a gyűlölet szításának és rámutatott arra, hogy a háborúelőtti Magyarországon nem tekintették senkinek a nemzetiségét s ennek bizonyítékául felhozta, hogy Csernoch János az egyszerű tót paraszt fia önéreieiből eljuthatott Magyarország hercegprímási székébe. Gregorovics szerint a demokrate Csehszlovákiában hivatalok elszerveése kisebbségek részére lehetetlen. Beszéde végén a magyar könyvek behozatali tilalma ellen foglalt állást.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Boriték

(Kérjen megmintaott ajánlatot.)

BOROS

cégyomással eredeti gyári árakban beszerezhető.

könyvnyomda
Cluj, Telefon 10 83

A jeruz tára legu rü kiállt közönség gyedével zel a köt A mű sz renben ban megj dósággal naikozásb

Összeselás a köve 2. Tudom nyes műv fák kutató irodalom. fia. 7. Ka giarodalo Izrael a i cionizmus folklore. szépirodal 16. Jiddis sidótárgy irodalom. vek 24. F

Különös hogy bent gyakran k zül némel illik. Ilyet dr. J. Kló kái.

A zsidó már illeté szakszeret nyos mun zók felelős

De nem kel foglalk aktiv form nyos kulat madrésze van szánv

Első héli (Temesvár) nalmányát schneider a régi fort és ujjabbak ja, hogy A zsidóságnál ihihista. vagy a pá amint azt állították. scher felle nések kör fog kelteni

A követi (Ancona) berg azon másfélszáz vid Azulái sajátkezüle van. Ezek naplót tar szerű leírás berg cikke.

Azulai e soknak, ak ágát műve muátló kez do történet tudtak mo egész zsidó hetjük tehá értékes kin

Vajjon m adásra? A harma B. (Jeruzsá az egyetem am Archivu lését. Ezen kes olvasm kal értékes tatónak, ak kót az obje gálni.

A mű hogy az Eg hónapokban francia kor

Erdélyi zsidó tudós műve a jeruzsálemi egyetem kiadványában

A jeruzsálemi héber egyetem könyvtára legújabbán egy 180 oldalas, gyönyörű kiállítás kötetét lép a héber olvasóközönség elé. „Kirjat Szefer” című negyedevenként megjelenő művés revüje ezzel a kötettel az ötödik évfolyamba lép. A mű számtalanja és módszeres sorrendben feljegyzi mindazokat a legújabbban megjelenő munkákat, amelyek a zsidósággal bármilyen szempontból is vonatkoznak.

Összesen 562 műről történik beszámoló a következő csoportokban: 1. Ujságok. 2. Tudományos folyóiratok és gyűjteményes művek. 3. Bibliográfia. 4. Apokrifák kutatása. 5. Talmud és rabbinikus irodalom. 6. Vallástudomány és filozófia. 7. Kaballa és chaszidizmus. 8. Liturgiaindó. 9. Történeti tudomány. 10. Izrael a jelenben. 11. Palesztinai és sionizmus. 12. Művészet, etnografia és folklore. 13. Nyelvészet. 14. Középkori szépirodalom. 15. Újheber szépirodalom. 16. Jiddis szépirodalom. 17. Másnyelvű zsidó irodalom. 18. Ifjúsági irodalom. 19. Nevelés. 20. Tanulmányok. 21. Különfelek.

Különös értéket kölcsönöz a műnek, hogy benne a megjelent művekről igen gyakran kritikák is találunk, melyek közül némelyik önálló tanulmányoknak is beillik. Ilyenek például dr. G. Schalom és dr. J. Klausner egyetemi tanárok kritikái.

A zsidó tudományos munkát tehát már illetékes egyének, illetékes fórumok szakszerűen ellenőrzik, ami a tudományos munkálatok komolyságát és a szerzők felelősségét csak fokozni fogja. De nem csupán már megjelent művekkel foglalkozik a „Kirjat Szefer”, hanem aktív formában is részt vesz a tudományos kutatásokban. Ugyanis a mű harmad része eredeti, tudományos cikkeknél van száma.

Első helyen találjuk **Fleischer Lipót** (Temesvári) tiszvált oldalra terjedő tanulmányát, amelyben Graetz, Steinschneider és Geiger nevezteit megdöntve, a régi források alapos felülvizsgálásával és újabbaknak felfedezésével, helybizonyítja, hogy Abraham Ibn Ezra, a középkori zsidóságnak legényesebb elméje és polihistora, nem Rómában, Calahorrában, vagy a palesztinai Cabulban halt meg — amint azt a zsidó történetírók eddig állították. — hanem Londonban. Fleischer felfedezése a zsidó irodalomtörténetek körében bizonyára nagy feltűnést fog kelteni.

A következő cikk dr. **Rosenberg** (Ancona) tollából került ki. Dr. Rosenberg azon feltűnő hírt közli, hogy a 13. század előtt élt, híres Ch. J. vid Azulaiának nem kevesebb mint 10 sajátkezűleg írt műve, az ő birtokában van. Ezek közül 10 kis kötet Azulaiának naplóját tartalmazza. Ezen 10 napló szak-szerű leírásával foglalkozik dr. Rosenberg cikke.

Azulai egyike azon sokoldalú tudósoknak, akik a héber irodalom minden ágát művelték és minden téren a Talmudtól kezdve a kabbalán át egész a zsidó történeti tudományig, újat és eredetit tudtak mondani. Azulai ezenkívül az egész zsidó világot bejárta: képzelhetjük tehát, hogy naplójeljegyzései mily értékes kincseket rejtenek magukban.

Vajon mikor kerülnek ezek méltó kiadásra?

A harmadik cikk, dr. **Schoetmann** B. (Jeruzsálem) rendezésében megkezdődött az egyetem birtokában levő „Achad Haam Archivum”, leveleinek rendszeres közlése. Ezen levelek már ma is igen érdekes olvasmányt nyújtanak, de még sokkal értékesebbek lesznek azok a jövő kutatásának, akik az „Achad Haam” korszakot az objektivitás távlatából fogják vizsgálni.

A mű hírvonalából megtudhatjuk, hogy az Egyetem könyvtára az utóbbi hónapokban rengeteg könyvet kapott a francia kormánytól, továbbá Varsóból,

Kopenhágából, Berlinből, Budapestről (a neológ hitközségtől!) Stockholmból, Rómából, amely városokban a jeruzsálemi egyetemet támogató egyesületek vannak.

Ugyancsak rohamosan gyarapszik az egyetemi könyvtár arckép- és kéziralt gyűjteménye is. Januártól májusig 11.856

kötettel szaporodott a könyvtár könyvtári száma, amely jelenleg már 184.900 kötetre rug.

A horvát parasztpárt a zsidó Torrest kérte fel a Radics-perben a magánvád képviselőjére

A belgrádi főtárgyaláson két párisi ügyvéd fogja összemérni erejét

Páris, okt. 25. (Az Uj Kelet tudósítójától). Racics Puspisa, ki a szkupstina nyílt ülésén lelőtte Radics Istvánt és a képviselőket, Párisig ment védőért. Védelmét a francia **barreau** díszbe, a volt radikális államtitkár Morro-Giafferri vette át. Az áldozatok sem maradtak adósak: a főmagánvád képviselőjével a másik nagy párisi ügyvédet: Henry Torrés-t bízták meg. Ez utóbbi megbízatás bár nagy érdekelt, de igen mérsékelt meglepetést keltett a párisi jogász-körökben: Torrés, a beszarabiai nagy per védője Tatar-Bunarban, a nizzai puccs alkalmával, a katalán forradalmár Macia védője, valóban hívatott volt a horvát pártvezér haláláért perbeszállni. Legfeljebb azon csodálkoztak némelyek hogy a Radics-párt egy zsidó ügyvédre bízta ügyét. Nem így Norro-Giafferri, ki mint parlamenti ember, mindig a kisebbségek védelméért szállt síkra: sokan csóválták a fejüket, hogy éppen őt találták alkalmasnak arra, hogy a gyilkos Racics Pusimát s vele a nagyszerű ideológiát védje a bíróság előtt.

Egyszerű büntett volt ...

Egy Párisban élő magyar újságíró felkereste mindkét ügyvédet, akikből nyilatkozatokat kért a nagyszabású perben való részvételüket illetőleg. Az újságíró elsőnek Morro-Giafferrit szólaltatta meg, aki nyilatkozatában azokat a támadásokkal is foglalkoztat, amelyek a szkupcsinai merénlyő védelmének elvállalása alkalmával politikai ellenfelei részéről érték. A védőügyvéd ezzel kapcsolatban érdekes nyilatkozatot tett, amelyben annak a véleményének adott kifejezést, hogy a szkupcsinai merénlyet nem volt politikai gyilkosság, hanem csak egyszerű büntett.

A tévedés abban áll, mondotta az ügyvéd, hogy azok, akik a dolgokat nem eléggé ismerik, vagy tudatosan félreismerik, összezagyvalják a politikát és a jogot. Én nem mint politikus, hanem mint védőügyvéd megyek Belgrádba. Racics Pusina pere nem politikai, hanem tiszta büntetőügy.

Elborult öntudattal

Demagóg beállítás, ezt a pert a horvát és szerb nemzetek perének állítani be. Felkértek egy ember védelmére, ki valóban nagyot vétkezett, emberéletet oltott ki, de ki mégis minden szánalmat és embermegértést érdemel, mert tettét pillanatnyi szenvedély örméltében követte el. A politika szenvedélye nem enyhébb és veszélytelenebb a szerelem és a féltékenység szenvedélyeinél. Racics Pusina szerintem crime passionnel követett el, mikor elborult öntudattal egy leirhatatlan feszültség és felindulás pillanatában előrántotta pisztolyát. A gyilkosság alig volt más, mint reflexmozdulat. Motivumai pedig legkevésbé voltak mentelenek. Ellenfelei becsületében sértették meg az elképzelhető legsúlyosabban: emberileg meg tudom érteni, hogy impulzív és büszke férfi letére elragadta a szenvedélyt. Mindezen okoknál fogva szívesen vállaltam a védelmét. Annál is inkább, mert a francia ügyvédi kar megtisztelését láttam abban, hogy ily súlyos és nagy perben a külföld is francia ügyvéd segítségével és jogismeretével folyamodik. Hogy engem választottak a megtisztelés nem az én szerény személyemnek, hanem a francia ügyvédi karnak szól.

— Nem furcsa mégis, hogy Ön, ki

nem ismeri a jugoszláv jogot, mint ahogy a szerb és horvát nyelveket sem érti, tudjon Belgrádban védeni egy specifikusan nemzeti háttérű jugoszláv perben? — kérdezte az újságíró. Nem tartja lehetségesnek, hogy a szerb bíróság és államügyészség tiltakozhasson az Ön szereplése ellen ez ügyben?

— Nem látok rá okot — felelte Morro-Giafferri. A háború óta lefolyt időben a nemzetköziség nagy lépésekkel haladt előre. Jugoszlávia szövetségesünk és számos precedens van arra, hogy szövetséges államban nagy ügyekben is külföldi ügyvéd áll a vádlott mögött. Hogy csak egyetlen példát említsék: magam is sikerrel beszéltem Belgiumban, eléggé fontos polgári perben, melyben a volt khedivének, Abbas Hilminek védtem ügyét.

Külföldben — tette hozzá egy további kérdésemre — «a jugoszláv hatóságok eddig nem nyilatkoztak ebben a kérdésben, minthogy még nagyon kezdő stádiumban van az ügy, minden iratainak részletes és pontos tanulmányozására sem nyílt még ezideig alkalmam.»

Mit mond Torres

A másik ügyvéd, Henry Torres, a következőképpen indokolta meg a perben elfoglalt álláspontját:

— Hogy miként vettem át a meggyilkolt Radics özvegyének képviselőjét a belgrádi perben? — mondotta. — A válasz egyszerű. A szörnyű büntett Párisban hatalmas részvétele kellett. Engem először Bernard Lecaches tisztelt barátom kérdezett meg, hogy vállalom-e a magánvadt Belgrádban, azután pedig maguk a horvát politikusok. Végül Radics özvegyétől magától a következő táviratot kaptam:

Végtelenül megindultan látjuk, hogy a bennünket ért csapás Franciaországban minő visszhangot keltett. Kérjük Önt, vegye kezébe ügyünket védje meg férjem emlékéért a belgrádi parlamentben történt merénlyetre vonatkozó perben.

Válaszomat elképzelheti. A következő volt:

Megtisztelő, hogy ily nemes áldozat emlékeit védhetem. Elfogadom megtisztelő ajánlatát.

Másnap hosszú, sajátkezű s valóban

megindító levelet kaptam Radicsnétől magától. Azt is megmutatom, de hozzá kell tennem, hogy a levélben erős kitételeket alkalmaz a kétségbeesett özvegy.

A hosszú és nagyon olvasható karakteres írású levél már kezdődött „egy kulturember harca”-nak jellemzi Radics politikai szerepét és elmondja, hogy a horvát parasztpárt a Népszövetséget is felkérte, hogy a per tárgyalásánál képviseltesse magát egy bizottság által.

Két nép pere

— Mint Morronak, úgy nekem sem lehet célom — magyarázza Henry Torres — a szövetséges Jugoszlávia belpolitikai ügyeibe avatkoznom a nagy perben tartandó vádbeszédem által. Azonban ebben a perben nagy morális és humánus érdekek forognak közele és én büszke vagyok rá, hogy ez érdekek őrzésével engem, francia ügyvédet bíztak meg. Ezért el fogok menni az igazság kikutatásában és feltárásában a végső határig, minden tekintet nélkül a bűnösök hatalmi pozíciójára. Nemcsak egy ártatlannal megölt kiváló ember emlékére kell megvédeni itt: ez a per magának a horvát népnek a nagy pere!

— És nem fél — kérdeztem — hogy a szerb bíróság vissza fogja utasítani, hogy egy külföldi ügyvéd lehessen a magánvád képviselője?

— Nem — felelte Torrés. — E tekintetben valóminő reciprocitás áll fenn a háború óta a szövetséges nemzetek között. Hogy csak egy példát mondjak: Destrée, a volt belga miniszter és brüsszeli ügyvéd is szót emelt már mint védő a párisi **barreau**-ra. Petljuna gyilkosának, Schwarzbardnak a perében a magánvadt Maitre Campinchi mellett egyben egy külföldről hozott lengyel ügyvéd is képviselte. Hogy magamról ne is beszéljek, ki Kiseneben román haditörvényszék előtt védtem a tatarbunari felkelőket. Akkor a külföldi védelmem alkalmából, nyílt legjobban alkalmam értékelhetni ezt a csaknem magneitikus bátást, melyet szövetségeseink között a francia közvélemény ereje tesz. Ebben a háborúktól és viszályoktól feldult Európában hádd tudja minden ember, hogy két hazája van neki: egyik a szülőhazája, melyet a békeszerződés vett el tőle, vagy adott vissza neki; a másik azonban, a minden elnyomottak hazája: Franciaország!

... A belgrádi per ügyvédi pályám koronája és büszkesége lesz ...

Az ó-kalendárium visszaállítását követeli a parasztság

Az ortodox kongresszus izgalmas vitája a naptáregységesítésről

Bucuresti—Bukarest, okt. 25. Az Uj Kelet tudósítójától. Az ortodox lelkészek most tartják ezévi kongresszusukat Bukarestben Pimen moldvai metropolita elnöke alatt. A kongresszus mai ülésén a delegátusok beszámoltak arról, hogy a parasztság az ország több helyén követeli a régi naptár visszaállítását és a három év előtt keresztülvitt naptáregységesítést még mindig nem akarja elfogadni. Különösen követelik a husvéti ünnepeknek a régi naptár szerint való megtartását.

A téma fölött izgalmas vita indult meg a kongresszuson. Több lelkész rámutatott arra, hogy a naptáregysé-

sítéshez való ragaszkodás komolyabb mozgólódásokra adna alkalmat. A kongresszus nem hozott határozatot a kérdésben, de kifejezésre jutatta az óhaját, hogy a husvéti ünnepeket az ó kalendárium szerint tartják meg.

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transzformatio, poschtise **parókákat** Hat hónapos villanyos ondulolás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10**

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Mihály király születésnapja. Mihály király hetedik születésnapja alkalmából a bukaresti székesegyházban ünnepélyes Tedeum volt, amelyen a kormány összes tagjai, a polgári és katonai főméltóságok s a diplomáciai testület tagjai vettek részt. Ezután katonai díszszemle következett, majd a kormány tagjai a királyi palotába mentek, ahol testületileg adták át szerencsevánataikat Elena anyahercegnőnek. Kolozsváron is fényes keretek között ünnepelték meg a kis király születésnapját. A prefekturán hivatalos recepció volt, majd a polgári és katonai hatóságok képviselői résztvettek a görögkeleti templomban celebrált Tedeumon.

Istentisztelet az iparosok templomában. A kolozsvári zsidó iparosok, a Poale Cedek Malom uccai templomban péntek este és szombaton délelőtt az ortodox hitközség főkántora, Weisz Izidor fog énekelni énekkarával.

Tíz évről egy évre szállította le a hadbírósg egy megvesztegetéssel vádolt őrmester büntetését. A kolozsvári hadbírósg csütörtök délelőtt vette tárgyalás alá Cucu Mihály törzserőrmester büntetését, akit a hadbírósg okozkirathamisítással és megvesztegetéssel vádolt. Cucu a marosvásárhelyi 39. tüzérezrednek volt altisztje, ahol a mobilizációs irodában teljesített szolgálatot. Itt Cucu a vádirat szerint a visszaélések hosszú sorát követte el. A katonáktól nagyobb összegeket fogadott el, melynek fejében szabadságleveleket, hiamisított számokra. Ehhez az ezred pecsétjét használta jogosulatlanul és Roca ezredes nevét hamisította az iratok alá. Az 1924 és 25. években elkövetett tettekért, hosszas halogatások után, 1927 év végén már felelősségre vonta az őrmestert a hadbírósg, azonban Cucu nem jelent meg a tárgyaláson. Távollétében a hadbírósg szokatlanul nagy büntetésben részesítette az őrmestert, akit akkor, **in contumaciam, tíz évi kényszermunkára** ítélte. Az ítélet kihirdetése után pár hónappal Cucu jelentkezett az ügyvédségen büntetésének kitöltésére és újabb tárgyalás megtartását kérte tőrtől. Az új tárgyalás ma délelőtt tartották meg a hadbírósg előtt. A vádlottat dr. Dunca Jenő és Baranti rokkant kapitány védtek a tárgyaláson, amelynek során Cucu egy ismert kolozsvári írásszakértő tanuvallomásával igazolta, hogy az ezredes nevét nem ő hamisította az inkriminált iratokra. A hadbírósg ennek alapján beigazolta, hogy Cucu nem követett el közokirathamisítást és csak megvesztegetési ügyét tárgyalta, amelyben büntetésnek mondotta ki az őrmestert. Cucu degradálásra és egy évi börtönrre ítélték. A védelem felelősséget vállalt be.

A Cur Salom társaság igazgatóságai ülése. Aradról jelentik: A Cur Salom társaság igazgatósága vasárnap délután tartotta meg ülését, amelyen a Palesztinába kiküldött bizottság tette meg jelentését. A bizottság tagjai dr. Deutsch Mór, Kalmár József és dr. Singer Jenő voltak. A kiküldöttek a lehető legjobb ir. pressziókkal tértek vissza és meggyőződésük szerint óriási jövő vár arra a területre, amelyen az erdélyi zsidók által megvásárolt föld fekszik. A haifai kikötő építése már a legközelebbi hetekben megkezdődik, ami hihetetlen

fellendülést fog hozni az öböl egész környékére. Már most is nagy mozgalmaság észlelhető és több amerikai nagyvállalat eszközölt földvásárlásokat a haifai öböl környékén. A Haifa-Bay társaság szanalása is befejezéséhez közeledik, amennyiben az amerikai Flaxner-csoportnak adott opció még e hónap végén végleges adásvételi szerződéssé alakul át. A Cur Salom társaság igazgatósága köszönettel vette tudomásul a kiküldött delegátusok jelentését és ottvágott munkáját és elhatározta, hogy megteszi a szükséges lépéseket a Cur Salom társaság földjeinek szabályszerű telkkönyvi átírása iránt.

Vegye meg Dr. Noseda és meggyőződik a szappantartó és **Lyukas** szappan előnyéről

Összegezt egy 79 éves asszony Berlinben. Berlinből jelentik: A Lützowstrasse egyik bérlőházának pincéjéből tegnap este a járókelők füstöt láttak felszállani. Azonnal értesítették a házmezt, aki a közben odaérkezett rendőrökkel a pincébe ment, ahol borzalmas lelete bukkanak. A pincében a 79 éves özvegy Marschné már megcszenesedett holttestét találták meg. Hogy a szerencsétlen öregasszony mi módon lett a tűzhalál áldozata, a rendőrség nem tudta megállapítani.

200.000 mázsával csökkent a világ komlótermése. A közép-európai Komlóiroda második termésbecslése az első becsléssel szemben további 20-40.000 métermázsás csökkenésről számol be, így tehát az idén a hiány 140-160.000 métermázsára tehető. A becslések eme eredménye arra vezethető vissza, hogy Csehszlovákia egész várható termését kerekén 12.000, Jugoszlávia 10.000, Elzász 7000 és Lengyelország 5000 mázsával mérsékelte az irodához küldött jelentésében. A német adatok ezzel szemben 5000 mázsás emelkedésről számolnak be. A világ komlótermésében 200.000 métermázsás hiány mutatkozik az 1927. évi eredeténivel szemben.

Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A kolozsvári állampolgársági felelősségi bizottság utabban a következő ügyvélen döntött Samuil Hecht, Iliá, Mozes Mev, Ludovic Krausz, Mihail Izsák Cluj, Marcus Goldstein Hateg, Vad. S. Mann Boi, Weisz Samuila Sebesul-mare, Cezike Klein, David Maroca Sebes, Helena Löbl Deva, Licht Izidor Hondol, Josif Hribich Mintea, Abraham Weiszmann Borgprund, Avram Schwartz Lechinta, Adolf Schuster Bistrita. Félreértések elkerülése végett ez alkalommal is megjegyezzük, hogy az érdekelték meg kell tudakolni, hogy a határozat reájuk nézve kedvező, vagy sem és eszerint esetleg további jogorvoslást keressen. A szerkesztőségnek nem áll módjában meg tudakolni, hogy az elintézés kedvező vagy sem, ugyanis az aktákba betekintést csak az érdekelt fél vagy ennek igazolt megbízottja nyerhet.

Egy fiatal asszony tragikus öngyilkossága. Lőcséről jelentik: Megrázó családi tragédia játszódott le tegnap Lőcsőben, amely az egész Szepesség mélységében megrendült. Dr. Fried Mór tekintélyes lőcsői ügyvéd leánya, aki a Szepesség egyik legszebb asszonya volt és Rauchberg iglói fakerekedőhöz ment férjhez, öt hónappal ezelőtt gyermeket szült. A gyermek születése óta a szerencsétlen asszony idegei súlyosan meg voltak viselve és buskomorság jelei mutatkoztak rajta. Tegnap délelőtt kis gyermekét kocsiba téve, elindult déli sétányára. Minthogy

Megérkezett a
Tűzjáték
Emil Schuster
Cluj

hosszu távolléte hozzártartózi előtt gyanusnak tűnt fel, keresésére indultak és a késő delutáni órákban egy fa alatt a kertben rátaláltak, de már akkor halott volt. Halántékát golyó furta át és a revolverét még mindig balkezeében szorongatta. Mellette állt a gyermekkosci. Ebben a pici gyermek, amelynek két lövés járta át mellecskjét, de még életben volt. A csecsemőt azonnal orvosi kezelés alá vették és az orvos megállapította, hogy bár a golyó érintette a tüdőt, kellő gondossággal mégis meg lehet menteni a csecspéget az életnek. Mikor a hirt dr. Frieddel közölték, a szerencsétlen apa súlyos idegrohamot kapott, úgy, hogy önkivületi állapotban szállították a kórházba.

Féltékenységből lelőtte a feleségét. Prágából jelentik: Ma reggel a Pochovaceán egy asszony lépett az egyik üzletbe, amikor egy idősebb férfi hirtelen utanaugrott és egyélen revolverlövessel leterítette. Azután a férfi elmenekült. Az asszonyt, aki súlyos sebesüléssel maradt a földön, az üzleti alkalmazottak szerint Kmoch Annának hívják és állítólag özvegy. Többen felismerték a férfiban is Jandl János nyugalmazott hivatalnokot. A rendőrségnek Jandl sikerült ma délelőtt előállítani. Jandl bevallotta, hogy ő lőtte le Kmoch Annát, azonban azt állítja, hogy az asszony még mindig az ő felesége. A gyilkosság okát nem hajlandó elárulni. Azt hiszik, hogy féltékenységi dráma áll az eset mögött.

A Sing-Sing foglyainak háromtensével 827 foglyot vizsgált meg az ban érdekes pszichikai laboratoratoriumot rendeztek be Ossining világhírű feyházában, a Sing-Sing-ben. Most, amikor a kísérleti állomás már majdnem két esztendei munkára tekinthet vissza, a hatóságok és tudósok úgy nyilatkoztak, hogy ennek az intézménynek munkája a Sing-Sing feyház rabjainak életét sokkal elviselhetőbbé, némelyekét pedig egyenesen kellemessé tette. Az érdekes intézmény élén dr. Baker áll, aki néhány asszisztensével 627 foglyot vizsgált meg az elmúlt időben. Megállapította, hogy különösen a régebben zárt intézetben tartózkodó foglyok lelki strukturája megrendült és 100 közül legfeljebb 25 akad olyan, akire némi jóakarattal azt lehet mondani, hogy normális. A többiek különböző mániákban szenvednek és ha a bai nem is tör ki rajtuk, lelki egyensúlyuk megrendül, szabadonbocsátásuk után sem lesz belőlük a társadalom hasznos tagja többé. Különösen úgy akart ezen a bajon segíteni dr. Baker, hogy pszichotechnikai vizsgálatok útján igyekezett megállapítani, hogy melyik fogolynak milyen mesterségre van hajlama. Mindenki olyan munkahelyben kapott a vizsgálatok alapján beosztást, ami természetének legjobban megfelelt, mert ezzel akarja a hosszú ideig tartó fogság kétségeltelent rossz hatását ellensúlyozni. A második év folyamán ez a rendszer kedvező eredményeket hozott.

Ügyvédi határidőnapló 1929.
Lei 480. utánvétellel szállítja **Lepage, Cluj**

Ligeti József bucsuestélye. A f. hó 27-ére összeroldott estélyekre és mulatságokra való tekintettel az Újságiróklub vezetősége Ligeti Józsefnek a kiváló táncművészek e napra tervezett bucsuestélyét f. hó 30-ára, keddre halasztotta el. A nagy-szerűnek ígérkező műsor keretében többek között a bucsuzó művészen kívül Karácsonyi Ili primadonna, Rózsa Anna operaénekesnő, Ujeicu a nagy-szerű operaénekes, Jakubicsek hárfaművész, a Román Opera művészeinek orosz kórusa, Waiticzky Evira és Stephanidesz Lili táncművésznők is most fognak fellépni. Az estély rendezése és beállításai külön meglepetése lesz a megjelenő közönségnek, amely máris rendkívüli méretekben érdeklődik a kivételesnek ígérkező művészi szennáció iránt.

Kérelem a iószivü emberekhez. Egy zsidó család súlyos nyomorban van. Két apró gyermek megbetegedett és a keresetképtelen apa nem tud gyógyszerekkel sem beszerezni gyermekeinek. Akinek szive van, nyissa meg erszényét és küldjön a szerencsétlen családnak némi pénzt. Az Uj Kelet kiadóhivatala nyilvánosan nyugtáz és közvetit minden adományt.

Az arabok kiadták a spanyoloknak a fogságukba került francia pilótákat. Párisból jelentik: Madridi jelentés szerint az arab fogságba került francia pilótákat az arabok végre átadták a spanyol hatóságoknak. A pilótákat a holnapi nap folyamán Spanyolországon keresztül a francia határra viszik, ahol innepélyes fogadtatásban fogják őket részesíteni.

Olvassa el mert Olvassa el!
kellemes meglepetést nyújt a
HELIOS
kötöttáruhá. Főter 7.
Olcso árjegyzéke:
Meleg téli férfi puloverek 340 Leiföl.
Férfi és női mellények 300 Leiföl.
Angol női puloverek már 450 Leiföl.
Női divat kötött kabátok 660 Leiföl.
Gyermek puloverek már 180 Leiföl.
Gyermek téli harisnya 23 Leiföl.
Női sport téli harisnya 55 Leiföl.
Női tiszta gyapju harisnya 135 Leiföl.
Női tartós cernáharisnya 79 Leiföl.
Reform nadrág legjobb minőség 85 Leiföl.
Női elegáns gyapju costum 840 Leiföl.
Nyaksálak, kesztyűk, férfi zoknik és más egyéb itt fel nem sorolt cikk igen olcso árban lesz árusítva.
Szold kszolgálat! Olcso szabott árak!

Sziráky Julla és Zsigmond Béla képkiallítása az Újságiróklubban. A turista piktura híveinek sok örömmel szolgál az a két képkiallítás, amely néhány nappal ezelőtt nyílt meg az Újságiróklubban. A klub első termének falait Sziráky Julia rózsacsendéletek borítják. A fiatal festőnő szerény tőrekvései mindenesetre dicséretet érdemelnek. Technikai képességének tudatában egyszerű eszközökkel igyekszik elérni egyszerű hazulokat. A szemnek kellemes vásznak feltétlenül az alkotó művész intenciói szerint maradnak a naturalista csendéletek keretein belül. Csupa rózsá, virág, üde hangulatok. Sziráky Julia festészete különösen azoknak kedves, akik nem megoldatlan problémákat keresnek a pikturában, hanem csupán annak dekoratív hatásait tartják fontosnak. Zsigmond Béla jó tanítványának látszik, aki megtanulta a festékkeverés és az esetkezelés törvényeit. Perspektiva-érzéke meglepő, csupán érzékeltető erővel nem rendelkezik. Velencei és firenzei tájképeiből az hiányzik, ami talán a legfontosabb: a régi Velence és Firenze antik patinája. Ezeknek a városoknak lelkiük van. És ez a lélek átvizik a kénekből. A kénekről mégsem mondhatjuk azt, hogy nem stilszerűek. A művész néhány vászna igazán megkapó.

Höfer gyermek hintőpor lila dobozban nélkülözhetetlen a csecsemőnél

Péntek, 1928 október 26.
K
D
a
Drá
a d
(Bucarest)
Uj Kelet tu
ganosoknak
országai pé
zalogtartozó
még a tava
a magyar é
A két orszá
szempontjáb
mény végre
víták merül
dr. Kresz K
nöke a nap
pénzügymin
gyalások sor
értékeket eli
gáról és le
ügyminiszte
kon a roma
következőke
— Tudvale
mény értelm
részéről le
amelyeket f
tek ki, a bu
mán állami
összegeket
adós helyet
hajítja a ki
egyezmény
nyos vitás
mán kormát
adósok lis
minden egy
lyen való ve
formában.
kellett kijele
budapesti b
tott tételeke
— A ver
dekettek ny
desre vonat
kerültek a
ujabb vizsgá
kot és megáll
nem vonatko

Diákházasság

Irtá: OSIP DIMOW.

Valaki a nevemen szólított. Megfordultam és két embert láttam magam előtt; nyilván házastársak voltak. Az asszony, aki karját a férfi karjába kulcsolta, karcsu volt és szép; okos szemek mosolyogtak felém. A férfinak már szürkült a haja, de az arca fiatalos volt. Ő is mosolygott.

— Nem ismer? — kérdezte a férfi.

— Nem... de várjon csak egy pillanatra... azt hiszem... valamikor láttuk egymást... hol is?

— Svájcban, Zürichben — segítette ki a férfi.

— Talán nem is volt a lakodalmunk? egészítette ki a szép asszony friss kacagással.

Most már én is revedtem, mert visszaméltam a lakodalmamra, amelynek tanuja voltam. Olyan lakodalom volt, a milyent sem azelőtt, sem azóta nem láttam.

Svájcban akkor számos Oroszországból odaszármazott fiatal ember és leány élt. Abban az időben volt az, amikor az orosz főiskolákon egyre megnehezítettek a zsidó ifjúság számára a tanulást. Százával mentek a fiatal emberek, akiknek nem volt módjukban Oroszországban tanulni. Franciaországba, Olaszországba és Svájcba. Itt tanultak és valahogy megélték.

Egy nagyobb utam véletlenül akkor Svájcba vitt és a szép és csöndes Zürich annyira megtetszett nekem, hogy elhatároztam a nyarat ott eltölteni. Így jutottam az Oroszországból odaszármazott zsidó kolonisták közé és megismertem a kolónia akkori életét. Fiatal diákok, ifjak és leányok kolóniája volt. Reggeli hét vagy nyolc órákor kollégium és tanulási órák estig; szerény szobák, csöndes lakomák, amelyekben a főszerepet kézművesek és tea képezték. Másnap megint kollégium, a dolgok új forgása... az óra a zálogházban, ha ugyan volt mit elzálogosítani. Nem volt sokai, aki politikával foglalkozott volna, csupa jövőre várt orvos, mérnök és kémikus...

A tudományok és munkának ebben az atmoszférájában mint mindenkor, most is a szerelmek és a munka virult. Szerették egymást, összeházasodtak, álmódorral és építettek az életet.

Itt ismertem meg Boris Barascht.

— Ki ez a fiatal ember? — kérdeztem a kicsiny vendéglőben valamelyik szomszédamtól.

A felelet így hangzott:

— Minszkből való és szerelmes Liza Fildbe.

— Ki az a Liza Fild?

— Minszkből való és szerelmes Boris Baraschba.

— Nos és tovább?

— Mi legyen tovább?

— A tovább később jött, a nyáron. Elmultak a vizsgák, Zürichben meglelt, a kolónia összeolvadt, mert mindenki ment ki a hegyekre, a csodálatosan szép svájci hegyekre.

Egyik este a fiatal Boris jött hozzám:

— Lenne szives elmenni Lizához és megmondani neki, hogy holnap lesz a lakodalmunk. Én már mindent elkészítettem.

— Miért éppen én mondjam ezt? Vajon ő maga nem tudja ezeket?

— Honnan is tudja?

— Ha nem tudja, akkor legyen szives, közölje maga velem!

— Én nem beszélek vele, mert összevesztünk. Kérdezze meg tőle, hajlandó-e erre, én majd várok rá.

A fiú várt a szobámban, én pedig elmentem Lizához.

— Boris azt üzeni magának, hogy holnap lesz az esküvőjük. Akarja?

— Mit kell itt sokat akarni? Mondja meg neki, — szólt, — hogy beleegye-

zem. De mondja meg, hogy soha nem leszek jóba vele. Soha!

— Jó, megmondom!

Amikor visszatértem, Boris az ágyamca fekküldt.

— Beleegyezett — hoztam az üzenetet — de azt üzeni, hogy soha nem lesz jóba magával.

— Ki törődik azzal, hogy jóba lesz vagy nem? — volt a felelet. Kérem, ne felejtse el, holnap tizkor jöjjön az esküvőnkre. Schwarzbirgól tartjuk meg.

És ezzel elment.

Másnap délelőtt megjelentem Schwarzbirgnél, egy kicsiny vendéglőben, egy apró, külön szobában, ahol az orvosok gyűléseiket és értekezleteiket tartották.

Liza a szoba egyik sarkában állott, Boris a szemben lévő sarokban; mindketten izgatottak voltak, nem is néztek egymásra. Barátok gyülekeztek körükük. Egyszer-egyszer Liza ismerősei közül valaki gyorsan átment Borishez egy-egy kérdéssel.

— Liza kérdezi, hol akarsz ebédelni az esküvő után?

— Ostoba kérdés! Természetesen Lidkónál, mint rendesen. Nem értem, miért tegyünk máma kivételt.

— Még mindig haragszol? — kérdeztem a leányt.

— Haragszom-e? — indulatoskodott — majd megmutatom neki.

— Istenem, hiszen eléggé bünteti azaz, hogy férjhez megy hozzá! Ez az izlettelen vice toltult önkénytelenséggel is az ajkamra.

Liza azonban komolyan vette a dolgot.

— No, no, majd meg fogja érezni az öklömöt!

A házasság után egy félóra múlva jött a rabbi és megkezdődött az egyszerű ceremónia. Boris és Liza a baldachin alatt állottak és átneveztek egymáson. Mint ha a dolog egyáltalában nem érdekelte volna őket.

Jött a pillanat, amikor Borisnak sorsdöntő szavakat kellett volna mondani. Lizának pedig ujja kellett huznia a gyűrűt és akkor a vőlegény olyan bösz arcot vágott, hogy már nem tudtuk türtőztetni magunkat és hangosan fölnevetünk.

A rabbi egy jól vasalt, tetszelgő német emberke, akinek istennek tetsző foglalkozása mellett a jó modorra és mellősságra is gondja volt, csodálkozva nézett ránk és a ceremónia után azonnal bosszusan tipegett tova.

Liza az ablakhoz állott és magához szólított. Szemeiben könnyek ültek.

— Mondja meg Borisnak — szólt halkán, elfojtott csuklással — sok szerencsét kívánok neki és sok boldogságot, dacára, hogy nagyon haragszom reá.

Odadutottam a fiatal házasság és átadtam neki az üzenetet.

— Ezt ugy is tudom — felelte Boris haragosan és dacosan. Ha találkozik Lizával, mondja meg, hogy én kívánok neki szerencsét. Szemtelenség, hogy először ő kívánt nekem!

A szegényes Lidkó-féle vendéglőben, ahol ebédtünk, Boris az asztal egyik szélén ült, Liza a másik szélén. A társaság tagjai kevés bort is ittak, hangulatba jöttek, de a fiatal házaspár nem szólt egymáshoz. A vendéglőből sétára mentünk, azután kávéházba. Már este volt, amikor a fiatal pár még mindig haragosan hazament.

Ugy emlékszem, még két-három napig haragudtak egymásra, azután együtt kimentek a hegyek közé...

Most pedig, tizenöt évvel a lakodalom után, megint látom őket — szerető, egymásba kulcsolt pár.

Milyen különös lakodalom volt! És milyen boldog házasság lett belőle!

(Vége.)

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Román előadás.

Szombat: Căvevic. (Operettjúdonság először. Lehár Ferenc jubiláris, legszebb operettje. Karácsonyi Ili, Belegh Bébi, Solyom Győző, Ihasz Aladár főlépésével. Premiérbérlét 11. szám. Sszám: 120).

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozimatiné 15 és 40 lejes helyárakkal.

Vasárnap délután 3-kor: Iglói diákok. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyek. Sorozatszám 121.)

Vasárnap délután fél 6 órákor: Gyurkovics fiúk. (Operettjúdonság 5-ödször Rendes helyárakkal. Kondor Ibolyával Belegh Bébivel, Solyom Győzővel, Tompa Bélával, Ihasz Aladárral Sorozatszám 122.)

Vasárnap este háromnegyed 9 órákor: Căvevic. (Operettjúdonság 2-odszor. Bérlétszűnetben. Sszám: 123.)

Hétfő: Căvevic. (3-adszor. Napibérlét 10. szám. A. Sszám 124.)

Kedd: Căvevic (4-edszer. Napibérlét 10. szám. B. Sszám 125.)

Szerda: Căvevic. (5-ödször. Napibérlét 10. szám. C. Sszám: 126).

A Magyar Színház mozi műsora:

Pénteken: Fél 4 órákor és fél 6 órákor: A Varázsló.

Szombaton: fél 4 órákor és fél 6 órákor: A Varázsló.

Vasárnap délelőtt 11 órákor: Nagyszabású kacagató mozimatiné. (Helyárak: 15 és 10 lej.)

A színháziroda közleményel:

Holnap este van Lehár legszebb operettjének, a Căvevicnek a premiéréje. Nagy estélye lesz holnap a magyar színházrak. Olyan operette-premiére, amely magasan kiemelkedik az átlag bemutatott sorából. A víg özvegy, Éva Luxemburg grófia világhírű szerzőjének, Lehár Ferencnek legújabb operettjét, a Căvevic-et fogják hosszú ideig tartó igen gondos előkészületek után bemutatni. A Căvevic Lehárnak ugynevezett jubiláris operettje. Most ünnepli t. i. az egész világ zeneszerető közönsége Lehár Ferenc zeneszerzői működésének 30-ik évfordulóját s erre a jubileumra írta meg a mester legszebb művét a Căvevicet. A Căvevic premiéréje holnap, szombaton este lesz Kolozsvárott. A Căvevic egyelőre öt egymásutáni estére van kitűzve: szombatra, vasárnapra (bérlétszűnetben), hétfőre, keddre és szerdára. S a pénztár mind az öt előadásra árusítja már a jegyeket.

A Varázsló utolsó előadásai a magyar színházban. Már csak ma és holnap látható a magyar színházban a Varázsló című monumentális gyönyörű film.

Vasárnap délutáni előadások. Két délutáni előadás lesz vasárnap a magyar színházban. Három órákor az Iglói diákok-at adják, rendkívül olcsó mozihelyárakkal. Félhat órákor pedig a legújabb operettnek, a Gyurkovics fiúknak lesz az ötödik előadása.

Vasárnap d. e. 11 órákor kacagató mozimatiné a magyar színházban.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászregényi Takarékpénztár r.-t. Szászregényben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak'arai a vasut mellett.

Betéteket elfogad

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Nyomatott a „Cartea Românească” körforgógépén, Str. Dorobantilor 14-16.

RADIO Marosvásárhelyen Révész Ernő

Szobatapéták

nagy választékban kaphatók a

BERNÁT

papírosáruházában Cluj-Kolozsvár, Fötér. Gyári lerakat!

oooooooooooooooooooo

Az Erdélyi Keren Hajeszód nagynevű vendége, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. főszerkesztőjének művel:

Die Genesung

Kötemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában

Ruhák

legdivatosabban készülnek

Áron Dávidnál

CLUJ, Cartea Regele Ferdinand 32.

*Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safurth”-ban Cluj. P. M. Viteazul. Kérjen ingyen katalógust.

Törvény

A közigazgatás egységesítéséről. — Fordította Dr. PAP JANOS

Ara 200 lej

Kapható az Uj Kelet könyvostályában — Cluj

KIADÓHIV Str. SZERKESZ Ejjeli te ELOFIZETE Egész é Félévre Negyede Egy hó

IX évfoly

1928 O

* 5689

Egy b al

Können olv bécsi kávéhá gám sehogy — En nem den világnéze mozgalomnak természettud vagyok, mert arra tanítana chamizmus a magasabbre áll és mi eg az embernek, keresni a ter igyekedni, ho ba jusson. D mányi magva most Budapest üvegeket zuz forgatja beké pusztán azért ket visszatart hogy tanuljo kiélje. En ne

En sem ért Bocsból Buda várra száguldo kávéházból o van ez a két iratlan reng mástól. Kint ritának egym barátságosan a nagy forga Bent a kávét az asztalokon gör ugyanarr dalkozva olva nullah Khán nemeseket. m üllinderrel fel bamiában Ah épít és valah kok orditva dokat, utközh kósbottal ver hadsereg v toltak a B.lv egyetemeken. talmas kordo rendőrörszem kapitányságra magukat pof verekedőkkel.

A nagyvára annakidején előre értesít az illetékesek tek el az agg pesti rendőrb kásokat talált Blau pincér e polsban sa p

Papp

uridiv Megérkeztek divatjúdonság inek, kesz és angol ka sziaten női vál

Cluj, P. (Erika